

احساس امنیت زنان و برخی عوامل اجتماعی مؤثر بر آن
(مورد مطالعه: زنان شهر اصفهان)
منصور حقیقتیان^۱

چکیده:

تحولات سریع اجتماعی و جابجایی‌های فراوان افراد و خانواده‌ها از یک طرف موجب سیال شدن و بی ثباتی بافت جمعیتی محله‌های شهری شده و از طرف دیگر افزایش جرم و بزهکاری را در پی داشته است که به نوبه‌ی خود موجب کاهش احساس امنیت و افزایش ترس شده است. تحقیق حاضر به دنبال بررسی احساس امنیت در بین زنان شهر اصفهان بوده و به این منظور تلفیقی از نظریه‌های بوزان، کلمن، و گیدنز برای تبیین نظری متغیرها مورد استفاده قرار گرفته است. روش تحقیق پیمایش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه‌ی محقق ساخته است. سؤالات پرسشنامه از نوع پنج گزینه‌ای (۱ تا ۵) لیکرت گونه بودند. جامعه‌ی آماری تحقیق شامل تمامی زنان و دختران ۱۰ ساله و بالاتر شهر اصفهان است که از بین آن‌ها بر اساس فرمول کوکران ۴۳۵ نفر با روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای و تصادفی اتفاقی انتخاب شدند. پرسشنامه از روایی سازه و صوری برخوردار بود و آلفای کرونباخ پایایی همه‌ی متغیرها بزرگتر از ۰/۷۰ بود. نتایج تحقیق نشان داد که به استثنای متغیر مصرف رسانه‌ای ($\bar{x} = 28$)، میانگین نمره‌ی پاسخگویان در دیگر متغیرهای مستقل یعنی اعتماد عام ($\bar{x} = 12$)، اعتماد نهادی ($\bar{x} = 21$)، دیدگاه به پلیس ($\bar{x} = 13$)، بزه دیده‌گی ($\bar{x} = 14$)، فضای بی‌دفاع شهری ($\bar{x} = 14$)، کمتر از میانگین نظری مربوطه بودند. میانگین نمره‌ی احساس امنیت پاسخگویان ۱۶ (میانگین نظری ۲۴) بود. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیرهای مستقل توانستند نزدیک به ۴۱ درصد واریانس متغیر وابسته را تبیین کنند.

کلید واژه‌ها: احساس امنیت، زنان، اعتماد عام، اعتماد نهادی، نگرش به عملکرد پلیس، بزه دیده‌گی، فضای بی‌دفاع شهری

Mansour_haghighatian@yahoo.com

^۱ دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۰/۱۸

تاریخ وصول: ۹۲/۶/۱۹

جوامع امروزی و مخصوصاً کلان‌شهرها به سطوح بسیار بالایی از پیچیدگی رسیده‌اند و هم‌چنین درجه‌ی بالایی از تغییرات کوتاه‌مدت و بلندمدت را تجربه می‌کنند. افزایش مسافرت‌ها و مهاجرت‌ها، افزایش مداوم قیمت یا اجاره‌ی مسکن و عوامل اجتماعی دیگر باعث شلوغی محله‌ها و جابجایی‌های مداوم بسیاری از افراد و خانواده‌ها شده که به نوبه‌ی خود موجب عدم امکان به دست آوردن شناخت از همسایگان و هم محله‌ای‌ها شده است. از طرف دیگر، افزایش انواع جرم‌ها و بزهکاری‌ها از جمله: سرقت، کیف‌قاپی، قتل، و... از حالت یک پدیده‌ی اجتماعی ساده خارج شده و به شکل یک مشکل و معضل اجتماعی درآمده است که نه تنها سلامتی و امنیت جامعه را به مخاطره می‌اندازد بلکه هزینه‌های مالی و روحی زیادی را به شهروندان تحمیل می‌کند و احساس عدم امنیت و ترس از جرم را به یکی از مشکلات اصلی افراد تبدیل کرده است (محسنی تبریزی و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۲). آزاد ارمکی و عالمی نیسی (۱۳۹۰: ۱۵۶) گزارش‌ها آمار انواع جرم از قبیل قتل، دزدی، تجاوز به عنف، کلاه برداری و... در طول سه دهه‌ی اخیر رشد چشمگیری داشته‌اند (ص: ۱۵۶). از طرف دیگر، افزایش سریع و گسترده‌ی وسایل ارتباط جمعی و دسترسی نسبتاً آسان اکثر افراد جامعه به آن‌ها و در نتیجه اطلاع‌یابی از مسائل مربوط به وقوع جرم و بزهکاری‌ها باعث شده که احساس امنیت افراد در شهرها به شدت کاهش یابد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴). با عنایت به اینکه احساس امنیت یکی از اساسی‌ترین نیازهای اولیه‌ی انسان است (گیدنز، ۱۳۸۴: ۱۱۰؛ مازلو به نقل از مک لئود، ۲۰۱۴: ۳) بدیهی است این سطح از ناامنی می‌تواند تأثیرات بسیار مخربی بر زندگی انسان‌ها داشته باشد. تحقیقات صورت گرفته در شهر اصفهان در زمینه‌ی میزان احساس امنیت شهروندان (که در پیشینه‌ی تحقیق بررسی شده‌اند)، هرچند متفاوت و متناقض هستند ولی عموماً نشان از پایین بودن میزان احساس امنیت هستند که تحقیق بیشتر در این زمینه را ضروری می‌سازد.

بیان مسأله

امروزه اکثر صاحب‌نظران سیاسی، اقتصادی، و اجتماعی را نظر بر این است که دستیابی به رشد و توسعه‌ی پایدار بدون مشارکت هدفمند گروه‌های مختلف مردم از جمله زنان امکان‌پذیر نیست. جامعه‌ی ایران نیز که در مسیر توسعه گام بر می‌دارد در کلیت جامعه و مخصوصاً کلان‌شهرها، در سال‌های اخیر شاهد افزایش حضور اجتماعی زنان در عرصه‌های عمومی مانند دانشگاه‌ها و محیط‌های کاری بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰)؛ اما حضور زنان در صورتی اثر مورد نظر را خواهد داشت که زنان از احساس امنیت کافی برخوردار باشند ولی نتایج بسیاری از مطالعات که در شهرهای متفاوت از جمله شهر اصفهان انجام گرفته است، نشان می‌دهد که احساس امنیت زنان در مقایسه با مردان در سطوح پایین‌تری قرار دارد. (احمدی و حیدری، ۱۳۹۳: ۳۱؛ مختاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۴؛ پورافکاری، ۱۳۹۰: ۶۲؛ بهیان و فیروزآبادی، ۱۳۹۲: ۱۱۸). با توجه به اینکه شهر اصفهان قطب اقتصادی منطقه‌ی مرکزی ایران است و مراکز فراوان ارائه‌ی خدمات آموزشی و پزشکی دارد، هر ساله پذیرای تعداد زیادی از افراد مهاجر از نقاط متفاوت ایران است که برای بهبود وضعیت خود به این شهر می‌آیند. ناآشنا بودن افراد با یکدیگر، تنوع فرهنگی شهرنشینان و آسان بودن امکان جابه‌جا شدن جمعیت و در نتیجه عدم امکان ایجاد پیوندهای عمیق

قائم مقامی، ۱۳۹۰؛ ربانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۷)، می‌تواند احساس امنیت افراد و مخصوصاً زنان را متزلزل کند. هدف این تحقیق در همین راستا مطالعه‌ی میزان احساس امنیت زنان شهر اصفهان و عوامل تأثیرگذار بر آن است. احساس امنیت در این تحقیق به معنای میزان احساس در امن بودن از نظر جسمانی و فیزیکی در مکان‌ها و فضاهای عمومی شهر اصفهان است.

پیشینه‌ی تحقیق

محمدی و مرادی پادوک (۱۳۹۲) در تحقیق خود با نام "بررسی احساس امنیت زنان در مناطق مختلف شهری: نمونه‌ی موردی مناطق ۵ و ۱۳ اصفهان"، با به کارگیری یک نمونه‌ی ۲۰۰ نفری، امنیت زنان اصفهان را در دو منطقه‌ی پنج و سیزده که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی متفاوت بودند، مورد بررسی قرار دادند. متغیر امنیت در سه بعد امنیت اجتماعی، امنیت کالبدی، و امنیت عمومی مورد سنجش قرار گرفت؛ نتایج تحقیق نشان داد که درمیزان امنیت زنان دو منطقه‌ی مورد بررسی، تفاوت معناداری وجود دارد و منطقه‌ی ۵ از لحاظ ابعاد مورد بررسی نسبت به منطقه‌ی ۱۳ در سطح بالاتری قرار دارد، به صورتی که میانگین کلی شاخص امنیت اجتماعی در منطقه‌ی پنج ۳/۳۱ و منطقه‌ی سیزده ۲/۲۸، امنیت کالبدی ۵۳/۳ و ۸۹/۲؛ و امنیت عمومی ۸۹/۳ و ۴۴/۳ بود که نشان از اختلاف و تفاوت میزان امنیت در مناطق مورد مطالعه است (محمدی و مرادی پادوک، ۱۳۸۲: ۱۶۵-۱۶۱).

احمدی و همکاران (۱۳۹۲: ۳۴) در مقاله‌ای با عنوان بررسی رابطه‌ی مصرف رسانه‌ای و ترس از جرم در شهر کرج، با به کارگیری یک نمونه‌ی ۴۰۵ نفری از میان شهروندان ۱۸ سال به بالا، به این نتیجه رسیدند که "به طور متوسط بیش از ۹۳/۳ درصد افراد در گروه‌های مختلف با توجه به متغیرهای جمعیت‌شناختی، در بحث ترس از جرم دارای میانگین متوسط به بالا بوده‌اند (ص: ۱۴). آن‌ها هم‌چنین دریافتند که "رابطه‌ی مستقیم و مثبتی بین میزان تماشای تلویزیون (داخلی و خارجی) و میزان مطالعه‌ی مطبوعات با ترس از جرم وجود دارد" (ص: ۱).

مختاری و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعه‌ی خود درباره‌ی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج، با به کارگیری یک نمونه‌ی ۳۸۰ نفری از افراد ۱۸ سال به بالا، به این نتیجه رسیدند که میزان احساس امنیت شهروندان یاسوج از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست (ص: ۳۴). متغیرهای سن، تأهل، قومیت، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، میزان دینداری، اعتماد اجتماعی، نگرش نسبت به عملکرد پلیس، و میزان احساس امنیت شهروندان یاسوج رابطه‌ی معنادار وجود داشت. متغیر اعتماد اجتماعی بیشترین (۳۲ درصد) سهم را در تبیین میزان احساس امنیت داشت. تمامی متغیرهای مستقل توانایی تبیین ۴۱/۷ درصد واریانس متغیر وابسته را دارا بودند (ص: ۲۱). جالب توجه است که هرچند میزان احساس امنیت زنان کمتر از مردان بود (مختاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۴) ولی در تحلیل واریانس نهایی، متغیر جنسیت جزو متغیرهای اثرگذار نبود.

طاهری و همکاران (۱۳۹۱: ۳۱) در مقاله‌ی خود با عنوان «رابطه‌ی نقش پلیس و احساس امنیت در شهر اصفهان در سال ۱۳۸۸»، با به کارگیری یک نمونه‌ی ۳۸۴ نفری از شهروندان سه منطقه‌ی اصفهان، امنیت را در چهار بعد مالی، جانی، جمعی، و فکری، و نقش پلیس را در سه بعد عملکرد، جدیت، و توانایی مورد مطالعه قرار دادند. نتایج تحقیق آن‌ها حاکی از آن بود که میانگین نمره‌ی پاسخگویان بر حسب چهار بعد امنیت، بیشترین مربوط به امنیت فکری (۳/۳۵)، سپس امنیت جمعی (۳/۲۹)، بعد از آن امنیت مالی (۲/۶۹) و در رتبه‌ی آخر امنیت جانی (۲/۴۲) بود

(ص ۳۱). هر چند متغیر جنسیت در این تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته بود ولی میزان نسبتاً پایین امنیت جانی، که شامل حال زنان نیز می‌شود جالب توجه است.

شهداد خواجه عسکری و زنجانی زاده اعزازی (۱۳۸۷: ۱۴۲) در مقاله‌ی خود با عنوان "علت‌ها و پیامدهای ترس از جرم در بین زنان: مطالعه‌ی موردی استان هرمزگان، بندرعباس" با به کارگیری روش تحقیق سه مرحله-ای (بررسی ادبیات تحقیق، مطالعه‌ی مقدماتی به صورت مصاحبه‌ی فشرده با ۲۰ نفر، و تکمیل پرسشنامه توسط ۲۵۲ نفر) دریافت که ۵ متغیر پایگاه اجتماعی-اقتصادی، نوع پوشش ترجیحی، وضعیت تأهل، دینداری و اعتماد به نفس رابطه‌ی معناداری با احساس ترس از جرم نداشتند، ولی ۱۵ متغیر مستقل دیگر از جمله نگرش نسبت به تبعیت مردم از قانون، تجربه‌ی فرد یا اقوام از ناامنی، عملکرد پلیس یا قوه‌ی قضاییه، و ... رابطه‌ی معناداری با احساس ترس از جرم داشتند ولی در تحلیل رگرسیون نهایی تنها دو عامل "تبعیت از قوانین" و "تجربه‌ی فرد یا اقوام از ناامنی" توانستند ۴۲ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند (ص: ۱۴۲).

خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲: ۶۸) در "مطالعه‌ی رابطه‌ی بین مصرف رسانه‌ای و احساس امنیت اجتماعی" با به-کارگیری یک نمونه‌ی ۳۸۲ نفری از زنان ۱۵-۳۵ ساله شهر سندر، به این نتیجه رسیدند که ۳۶/۶ درصد زنان دارای احساس امنیت پایین، ۵۰/۴ درصد زنان دارای احساس امنیت متوسط، و تنها ۱۲/۹ درصد زنان دارای احساس امنیت بالا بودند (ص: ۶۸). آن‌ها هم‌چنین دریافته‌اند که استفاده از تلویزیون داخلی و رادیوی داخلی بیشترین تأثیر را بر احساس عدم امنیت آن‌ها داشته است (ص: ۵۷). تحلیل رگرسیون چند متغیره آن‌ها هم نشان داد که متغیرهای نوع مسکن، سن، رسانه، و تحصیلات، در مجموع توانستند ۳۸ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند (ص: ۷۵). عریضی و همکاران (۱۳۹۱: ۹۲) در تحقیق خود با عنوان "رابطه ویژگی‌های اجتماعی و فردی زنان بر احساس امنیت آنان در اماکن عمومی شهر بندرعباس" با مطالعه‌ی یک نمونه‌ی ۳۸۴ نفری از زنان در فاصله‌ی سنی ۱۵-۶۵ ساله به این نتیجه رسید که متغیرهای آگاهی از حوادث و جرائم، اعتماد نهادینه، نگرش نسبت به عملکرد پلیس، نوع پوشش زنان و فضای کالبدی شهر، جمعاً ۴۲ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین کردند ولی بین متغیرهای اعتماد عام و تجربه‌ی قربانی شدن و احساس امنیت رابطه‌ی معناداری وجود نداشت (ص: ۹۲).

در یک جمع‌بندی کلی از ادبیات تجربی تحقیق می‌توان گفت هرچند درباره‌ی مؤلفه‌های امنیت اجتماعی در بین پژوهشگران اختلاف دیدگاه وجود دارد ولی در مورد اهمیت آن در جامعه و هم‌چنین درباره‌ی پایین بودن آن در کلان‌شهرهای ایران توافق نسبی وجود دارد. با این وجود تحقیقات گوناگونی هم که در این زمینه صورت گرفته، درباره‌ی عوامل مؤثر بر آن به نتایج متفاوت رسیده‌اند که استخراج یک نتیجه‌ی کلی را غیر ممکن می‌سازد و جا دارد با انجام پژوهش‌های بیشتر به این مسأله کمک کرد. راجر سیبیون (۲۰۰۴: ۵) در کتاب بازخوانی نظریه‌ی اجتماعی پیشنهاد می‌کند که با توجه به سرعت تحولات جوامع مدرن و در نتیجه تغییر سریع تجربه‌ها و نگرش‌ها، و از آن جایی که نمی‌توان تجربه‌های اعضای جمعیت‌ها (مثلاً جوانان، زنان، طبقه‌ی کارگر، و...) را همگن تصور نمود، در صورت تمایل به نشان دادن چنین همگنی‌ای، باید آن را به صورت تحقیقی و تجربی نشان داد. تحقیق حاضر نیز با الهام از چنین رویکردی صورت گرفته است. با توجه به ادبیات نظری و تجربی ذکر شده، در تحقیق حاضر فرض شده که متغیرهای اعتماد عام، اعتماد نهادی، میزان مصرف رسانه‌ای، نگرش نسبت به عملکرد پلیس و تجربه‌ی بزه‌دیده‌گی به عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته می‌شوند.

مبانی نظری تحقیق

رویکردهای گوناگونی در مورد اهمیت و اولویت امنیت وجود دارد. آبراهام مازلو در رده‌بندی نیازهای انسان، امنیت را، پس از نیازهای زیستی یا فیزیولوژیک، دومین نیاز اساسی و پایه‌ای انسان دانست که اگر و تا زمانی که این نیاز، بنا به دلایل گوناگون به اندازه و به صورت رضایت‌بخش برآورده نشود نیازهای بعدی را که بیشتر حالتی انسانی دارند، دچار اختلال می‌کند (به نقل از مک لئود، ۲۰۱۴: ۴). آنتونی گیدنز ادعا می‌کند که نیاز به داشتن احساس امنیت یا پرهیز از اضطراب در روابط اجتماعی، نه یک پدیده‌ی شناختی بلکه یک پدیده‌ی عاطفی است که در ناخودآگاه انسان ریشه دارد و او آن را «امنیت وجودی» می‌نامد (گیدنز، ۱۳۸۴: ۱۱۰) و به وضعیت ذهنی راحت و مناسبی اشاره دارد که در آن فرد، در محیطی آشنا و به همراه افراد دیگر که تهدیدی برای او به وجود نمی‌آوردند، به فعالیت‌های معمولی خود می‌پردازد یعنی؛ زمانی که فرد بتواند بدون مزاحمت یا ترس از دیگران کار و وظایف خود را انجام دهد، دارای امنیت می‌باشد (مقدس و قدرتی، ۱۳۸۳: ۱۹) به نقل از عریضی و همکاران، (۱۳۹۱). باری بوزان که از صاحب‌نظران حوزه‌ی مطالعات امنیت است برای امنیت، دو بعد ذهنی و عینی را مطرح می‌کند. بعد عینی امنیت که بیشتر جنبه‌ی بیرونی دارد به سطح نظارت نیروهای انتظامی جامعه و به میزان واقعی وقوع جرم و وجود ناامنی، دزدی و مانند آن در یک جامعه اشاره دارد، و معمولاً در آمارهای مربوط به بزهکاری و جرم‌ها انعکاس می‌یابد ولی بعد ذهنی امنیت بیشتر به میزان ادراک و آگاهی افراد از ناامنی اشاره دارد و در نتیجه احساس افراد از امنیت را در نظر می‌گیرد (بوزان و همکاران ۱۹۹۸: ۲۹). آنچه از نظر بوزان اهمیت دارد درک و تصور انسان از امنیت است و اینکه امنیت در اجتماع در ارتباط با دیگران شناخته می‌شود. این مسأله به معنای آن است که در شرایط خاصی، برخی از پدیده‌ها برای برخی افراد تهدیدآمیز تلقی می‌شوند؛ بنابراین امنیت به شرایط و مسائلی اشاره دارد که افراد بر اساس آن با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند و رخدادها و شرایطی که این روابط را دچار اختلال کند و به آن خدشه وارد به عنوان تهدیدی برای امنیت تلقی می‌شود (بوزان و همکاران، ۱۹۹۸: ۱۶).

کلمن (۱۹۸۸؛ ۱۹۹۰) در بحث خود درباره‌ی سرمایه‌ی اجتماعی به موردی در بیت المقدس اشاره دارد که در آن یک مادر می‌تواند با خیالی آسوده فرزند کوچک خود را به تنهایی به مدرسه‌ای که از خانه‌شان فاصله زیادی دارد بفرستد ولی یک مادر در شهر دیترویت آمریکا چنین کاری را نمی‌تواند انجام دهد و کلمن این را به وجود امنیت در بیت المقدس ربط می‌دهد و از این جنبه، امنیت را که به صورت بالقوه می‌تواند در اختیار همه باشد نوعی سرمایه‌ی اجتماعی می‌داند زیرا زمانی که آن وجود دارد، انجام بسیاری از کارها آسان، کم‌هزینه و روان می‌شود یعنی زمانی که امنیت وجود داشته باشد یا افراد احساس کنند که امنیت وجود دارد و بتوانند بدون احساس ترس و اضطراب اهداف خود را دنبال کنند. از این رو، تحقیق حاضر، امنیت اجتماعی را نوعی سرمایه‌ی اجتماعی می‌داند که برای بهینه عمل کردن جامعه اهمیت فراوان دارد. یکی از مؤلفه‌های مهم سرمایه‌ی اجتماعی که در بهینه کار کردن جامعه نقش اساسی بازی می‌کند مسأله‌ی اعتماد است (پاتنام، ۲۰۰۱: ۵؛ کلمن، ۱۹۹۰: ۴۳۰). گیدنز اعتماد در دنیای جدید را در قالب اعتماد به نظام‌های انتزاعی مطرح می‌کند. از نظر او دو نوع قابلیت اعتماد وجود دارد: یک نوع قابلیت اعتماد که در بین افرادی که با هم آشنایی کامل دارند صورت می‌گیرد که مبنای آن شناخت دقیق و آشنایی طولانی است و افراد صلاحیت لازم برای قابلیت اعتماد را به صورت تجربی به یکدیگر اثبات کرده‌اند و نوع

دوم قابلیت اعتمادی است که در بین افرادی صورت می‌گیرد که نسبت به هم به صورت تجربی شناخت کاملی ندارند و به اصطلاح نسبت به هم غریبه هستند ولی افراد تحت نظام‌های تخصصی و کارشناسی مجبور هستند، به دیگران اعتماد کنند. منظور گیدنز از نظام‌های نمادین، نمادهای کارشناسی چون پزشک، معلم، تعمیرکار، تزریق‌کننده و... است که ما به واسطه‌ی قواعد تخصصی باید به آنها اعتماد داشته باشیم (گیدنز، ۱۳۸۴: ۱۰۸؛ ترنر، ۲۰۰۳: ۳۸۷). گیدنز معتقد است که جوامع مدرن به اعتماد فعالانه نیاز دارند و بیان می‌دارد که اعتماد فعالانه یعنی اعتماد به افراد یا نهادها از جمله نهادهای سیاسی و نیروی انتظامی که باید فعالانه آن را بازتولید کرد؛ در چنین جامعه‌ای اعتماد به سرعت صعود یا نزول می‌کند. تعاملات و روابط انسانی منشأ شکل‌گیری اعتماد هستند. گیدنز با پیش کشیدن نظام‌های تخصصی معتقد است، نظام‌های تخصصی منحصر به حوزه‌های کارشناسی و فنی نیست بلکه حوزه‌ی روابط اجتماعی را نیز در بر می‌گیرد و سازمان‌های گوناگون در عصر جدید با در اختیار گرفتن فعالیت‌های پیچیده و حساس باید شرایط و زمینه‌ی اعتمادورزی را برای شهروندان به وجود آورند؛ بنابراین اگر زنان در جامعه نسبت به نهادها و سازمان‌ها مثلاً پلیس و در تعاملاتشان با دوستان، همشهریان، و هم‌محله‌ای‌ها اعتماد نداشته باشند، زندگی اجتماعی آنان فلج می‌شود و این امر منجر به مراقبت و محافظت غیر ضروری آنان از خودشان گشته و آنها را از فعالیت‌های اجتماعی باز داشته و سطح بی‌اعتمادی به دیگران را در آنان افزایش می‌دهد. عملکرد پلیس و نقش اعتماد شهروندان به پلیس نیز در این راستا معنا می‌یابد (عریضی و همکاران، ۱۳۹۱: ۹۶).

از موارد دیگری که در بهینه کارکردن جوامع معاصر نقش کلیدی دارد، رسانه‌های جمعی هستند. اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی از کارکردهای اولیه و اساسی رسانه‌هاست. رسانه‌ها از طریق فراهم ساختن اخبار درباره‌ی رویدادهای گوناگون، اطلاعات زیادی در اختیار مردم قرار می‌دهند و این اطلاعات مبنای ارزیابی و آگاهی آنها از مسائل موجود در محیط زندگی شان می‌شود. به نظر گریبنر (۱۹۹۴: ۲۷)، تأثیرپذیری انسان‌ها از رسانه‌ها مخصوصاً تلویزیون بسیار زیاد است و در بسیاری از موارد، انسان‌ها تلویزیون را آینه‌ی منعکس کننده‌ی مسائل جامعه‌شان می‌دانند و هر چه موارد جرم و جنایتی که از تلویزیون پخش می‌شود، در محیط زندگی واقعی تماشاگر اتفاق بیفتد، ناامنی آنها نیز بیشتر می‌شود. در همین راستا می‌توان گفت که بسیاری از تحقیقات اجتماعی نشان از آن دارند که رسانه‌ها در جامعه‌ی ایران و مخصوصاً در شهرها تأثیر فراوانی بر زندگی مردم دارند (حقیقتیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۳۲؛ موحد و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۶۷؛ حقیقتیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۱۱). پیرامون این بحث می‌توان به نظریه‌ی مبادله جورج هومنز اشاره کرد مبنی بر اینکه تجربه‌ی قبلی انسان‌ها در احتمال بروز رفتار جدید آنها تأثیر فراوان دارد؛ به این معنی که افراد، هنگام تصمیم‌گیری درباره‌ی بروز یک رفتار، معمولاً به مقایسه‌ی شرایط کنونی با شرایط گذشته می‌پردازند و در چنین شرایطی، دقت نظر و حساسیت افراد نسبت به شرایط بسیار مهم است (ریترز، ۲۰۱۱: ۴۲۳). برای مثال فرض شده است که تجربه‌ی بزه دیده‌گی فرد می‌تواند در نحوه‌ی رفتار فرد تأثیر داشته باشد و باعث شود تا او از موقعیتهای خطرناک دوری کند.

موضوع دیگری که پژوهشگران حوزه‌ی مطالعات امنیت به آن اشاره می‌کنند "فضای بی‌دفاع شهری" نامیده می‌شود (محسنی تبریزی و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۷) یعنی مکان‌های خرابه و خلوت که از نور و دید کافی برخوردار نیستند و یا مکان‌هایی که کمتر در معرض تردد مردم یا نظارت نیروی انتظامی هستند، همچنین فضاهای اطراف شهر و قسمت‌هایی از سواحل که حضور مردم در این مکانها کمتر است و زمینه را برای ارتکاب جرم فراهم می‌سازد؛ در نتیجه حضور در این مکانها باعث نگرانی و احساس خطر برای بانوان شده و احساس امنیت را به شدت کاهش

می دهد.

با توجه به مطالب نظری ذکر شده، خاطر نشان می سازد چارچوب نظری این تحقیق با الهام از نظریه ی کلمن (۱۹۸۸) درباره ی اهمیت سرمایه ی اجتماعی در بعد اعتماد عام و نظریه گیدنز (۱۳۸۴) درباره ی اعتماد نهادی در جوامع مدرن معاصر و همچنین با الهام از نظریه ی گرینر (۱۹۹۴) درباره ی تأثیرگذاری رسانه ها بر زندگی و دیدگاه های شهروندان تدوین شده است.

روش تحقیق

روش تحقیق این مطالعه پیمایش و ابزار جمع آوری اطلاعات مورد نیاز پرسشنامه ی محقق ساخته بود. جامعه ی آماری تحقیق تمامی دختران و زنان ۱۰ ساله و بالاتر شهر اصفهان را در بر می گرفت که تعداد آنها طبق آمار سال ۱۳۹۰ برابر با ۸۲۴۷۶۲ نفر بود (آمارنامه شهر اصفهان، ۱۳۹۱: ۵۱) که بر اساس فرمول کوکران از بین آنها ۳۸۵ نفر با روش نمونه گیری سهمیه ای و تصادفی اتفاقی انتخاب شدند. مجموعاً ۴۳۵ پرسشنامه (با توجه به ۵۰ پرسشنامه مطالعه مقدماتی) برای تجزیه و تحلیل آماری مورد استفاده قرار گرفت. پرسشنامه از روایی سازه و صوری برخوردار بود و آلفای کرونباخ پایایی - بر اساس مطالعه ی مقدماتی روی ۵۰ نفر- متغیر وابسته یعنی احساس امنیت (۰/۸۲) و متغیرهای مستقل به ترتیب زیر بود: اعتماد عام (۰/۸۵)؛ میزان مصرف رسانه ای (۰/۷۹)؛ اعتماد نهادی (۰/۸۳)؛ بزه دیده گی (۰/۷۸) و نگرش به عملکرد پلیس (۰/۷۶). سؤالات پرسشنامه از نوع پنج گزینه ای (۱ تا ۵) لیکرت گونه بودند.

یافته های تحقیق

یافته های توصیفی برخی از متغیرهای زمینه ای تحقیق در قالب جدول شماره ی (۱) آورده شده اند.

جدول شماره (۱): توزیع پاسخگویان بر اساس برخی متغیرها

متغیر	فراوانی	درصد	
سن	زیر ۲۰ سال	۳۷	۸/۵
	بین ۲۰ تا ۳۰ سال	۶۴	۱۴/۷
	۳۰ تا ۴۰ سال	۱۲۸	۲۹/۴
	۴۰ تا ۵۰ سال	۱۶۳	۳۷/۴
	۵۰ به بالا	۴۳	۹/۹
تحصیلات	ابتدایی	۱۶	۳/۷
	راهنمایی	۳۷	۸/۵
	دیپلم و فوق دیپلم	۱۸۱	۴۱/۶
	لیسانس	۱۴۴	۳۳
	فوق لیسانس و بالاتر	۵۷	۱۳/۱
شغل	بیکار	۳۳	۷/۶
	شاغل دولتی	۱۱۱	۲۵/۵
	شاغل خصوصی	۹۰	۲۰/۷
	آزاد	۱۶۷	۳۸/۴
	بازنشسته	۳۴	۷/۸
درآمد	۱۶۷	۳۸/۴	
		۵۰۰ هزار تومان و کمتر	

۴۳/۲	۱۸۸	۵۰۱ تا ۸۵۰ هزار تومان
۱۱/۹	۵۲	۸۵۱ تا ۱۱۰۰ هزار تومان
۶/۴	۲۸	۱ تا ۱/۵ میلیون تومان

ارقام جدول شماره (۱) نشان می‌دهند با توجه به اینکه اصفهان سومین کلان شهر ایران است در مجموع پاسخگویان این تحقیق از نظر موقعیت اجتماعی و اقتصادی، در سطح متوسط رو به پایین قرار دارند؛ به این صورت که بیش از نیمی از پاسخگویان دارای میزان تحصیلات پایین‌تر از لیسانس هستند و درآمد نزدیک به چهل درصد آن‌ها نیز کمتر از پانصد هزار تومان در ماه است. نکته‌ی جالب توجه در اینجا میزان اشتغال پاسخگویان است که هرچند بسیاری از آن‌ها به شغل‌های خانگی مانند نانوايي، دوزندگي، آرایشگری، بافندگي و شبیه آن مشغول هستند ولی به هر صورت این امور نشان از حضور اجتماعی زنان است. جدول شماره (۲) میانگین نمره‌ی پاسخگویان را بر اساس متغیرهای مستقل و وابسته نشان می‌دهد.

جدول شماره‌ی (۲) توزیع پاسخگویان را بر اساس متغیرهای مستقل و وابسته

متغیرها	میانگین مشاهده شده	میانگین نظری
مصرف رسانه‌ای	۲۸	۲۴
اعتماد عام	۱۲	۱۸
اعتماد نهادی	۲۱	۲۷
نگرش به عملکرد پلیس	۱۳	۱۵
بزه دیده‌گی	۱۴	۱۸
فضای بی دفاع شهری	۱۴	۲۱
احساس امنیت	۱۶	۲۴

ارقام جدول شماره‌ی (۲) نشان می‌دهند که به استثنای متغیر مصرف رسانه‌ای، میانگین نمره‌ی پاسخگویان در بقیه‌ی متغیرها کمتر از میانگین نظری مربوطه است. نکته‌ی مهم در این زمینه میانگین نمره‌ی پاسخگویان در متغیرهای احساس امنیت، بزه دیده‌گی و فضای بی دفاع شهری است به این معنی که هرچند میزان بزه‌دیده‌گی زنان چندان بالا نیست و همچنین میزان فضاهای بی دفاع خیلی زیاد نیست، با این وجود میزان احساس امنیت زنان نسبتاً پایین است. در پاسخ به این مسأله‌ی معماگونه، با توجه به میزان نسبتاً بالای استفاده پاسخگویان از رسانه‌ها، همچنین با عنایت به یافته‌های خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲) و احمدی و همکاران (۱۳۹۲) درباره تأثیر مصرف رسانه‌ای بر احساس ترس از جرم یا احساس امنیت، احتمالاً می‌توان گفت که از آن جایی که رسانه‌ها معمولاً بیشتر به پخش اخبار مربوط به وقایع جنجالی و غیر معمول می‌پردازند و در نتیجه اخبار مربوط به جرم‌ها و حوادث را بیشتر جلوه می‌دهند که می‌تواند موجب بزرگنمایی اینگونه مسائل شود رسانه‌ها میزان وجود ناامنی در جامعه را بیش از میزان واقعی آن نشان می‌دهند. جدول شماره‌ی (۳) میزان تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته یعنی احساس امنیت را نشان می‌دهد.

جدول شماره (۳) آزمون متغیرهای مستقل با متغیر وابسته

متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معناداری
مصرف رسانه‌ای	۰/۲۵۲	۰/۰۰۱

اعتماد عام	۰/۱۵۸	۰/۰۰۳
اعتماد نهادی	۰/۱۲۸	۰/۰۰۵
نگرش به عملکرد پلیس	۰/۱۷۶	۰/۰۰۴
بزه دیده‌گی	-۰/۱۵۶	۰/۰۳۴
فضای بی دفاع شهری	۰/۱۲۲	۰/۰۰۰
تحصیلات	۰/۱۴۴	۰/۰۲۰
درآمد	۰/۱۶۴	۰/۰۰۰
سن	-۰/۲۱۷	۰/۰۰۱

با توجه به ارقام جدول (۳) که رابطه‌ی مستقیم و معناداری بین میزان مصرف رسانه‌ای و احساس امنیت را نشان می‌دهد، می‌توان نتیجه گرفت که هرچه آگاهی از جرائم و اخبار بالاتر باشد، احساس امنیت بالاتر است. در واقع اینگونه به نظر می‌رسد که آگاهی از اخبار و اطلاعات باعث می‌شود فرد در زندگی از تجارب دیگران به نحوی مطلوب استفاده کند؛ یعنی اگر فرد از وضعیت یک بزه دیده در رسانه‌ها آگاه شود، میزان احتیاط او در مورد مسائل بیشتر می‌شود و همین مسأله باعث افزایش میزان احساس امنیت او می‌شود.

رابطه‌ی بین متغیر اعتماد عام با متغیر وابسته نیز معنادار و مستقیم است، یعنی با افزایش اعتماد عام میزان احساس امنیت نیز افزایش می‌یابد. اعتماد عام به کیفیت روابط افراد با همسایگان و هم محله‌ای‌ها اشاره دارد و نشان از آن دارد که به میزانی که روابط همسایگان خوب، دوستانه و غیر خودخواهانه باشد و به قول معروف همسایه‌ها هوای همدیگر را داشته باشند، افراد احساس راحتی و اطمینان بیشتری خواهند داشت. این موضوع با مؤلفه‌ی درگیر بودن از نظریه‌ی کنترل اجتماعی تراویس هرشی (ریتزر، ۲۰۱۱: ۱۴۳) همخوانی دارد. نتایج جدول بالا همچنین حاکی از رابطه‌ی مستقیم و معنادار بین میزان اعتماد نهادی و احساس امنیت است؛ اعتماد نهادی از ساختارهای اجتماع نشأت می‌گیرد و معمولاً توسط دولت و نهادهای وابسته به آن تأمین می‌شود و نشان دهنده‌ی اطمینان شهروندان از وظیفه‌شناسی کارکنان ادارات و سازمان‌هاست. به عبارت دیگر هرچه اعتماد نهادی بالاتر باشد احساس امنیت بالاتر است. در همین زمینه می‌توان به رابطه‌ی مستقیم و معنادار بین دیدگاه به پلیس و احساس امنیت اشاره کرد؛ یعنی هرچه نگرش افراد نسبت به عملکرد پلیس مثبت‌تر باشد، احساس امنیت بالاتر است. این مسأله با یافته‌های طاهری و همکاران (۱۳۹۱: ۳۲) همخوانی دارد. ارقام جدول همچنین گویای وجود رابطه‌ی معکوس و معنادار بین بزه دیده‌گی و احساس امنیت است؛ به این صورت که هرچه افراد تجربه‌های منفی بیشتری در این زمینه داشته باشند احساس امنیت آن‌ها بیشتر کاهش می‌یابد؛ این مسأله هم با عقل سلیم و هم با نظریه‌ی مبادله‌ی جورج هومنز همخوانی دارد. رابطه‌ی مستقیم و معنادار بین فضای بی دفاع شهری و احساس امنیت؛ به این معنی است که هرچه فضای کالبدی شهر بهتر باشد، احساس امنیت بالاتر است و این مسأله مسؤولیت مقامات شهری را بالا می‌برد که در زمینه‌ی شناسایی اینگونه مکان‌ها اقدام‌های بیشتری انجام دهند. رابطه‌ی مستقیم تحصیلات با احساس امنیت شاید به این دلیل باشد که افراد تحصیل کرده از مکانها و موقعیت‌های خطرآفرین بیشتر آگاه هستند و بیشتر از آن‌ها پرهیز می‌کنند. شاید بتوان دلیل مشابهی برای رابطه‌ی مستقیم درآمد با احساس امنیت آورد؛ به این صورت که افراد متمول امکانات بیشتری در اجتناب کردن از خطر داشته باشند مثل تردد با اتومبیل به جای پیاده رفتن و یا سفارش غذا به جای مراجعه برای گرفتن آن و همچنین داشتن سیستم‌های ایمنی خانه و سکنا گزیدن در محله‌های ایمن‌تر.

تحلیل رگرسیون

نتایج تحلیل رگرسیون تأثیر همزمان متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول شماره ۴: نتایج تحلیل رگرسیون متغیرها

متغیر پیش‌بینی‌کننده	ضریب تعیین	ضریب Beta	خطای استاندارد برآورد شده	R Square
سن	۰/۱۹۶	۰/۲۲۳	۰/۴۴۱۲۲	۰/۴۱۴
درآمد	۰/۲۹۷	۰/۳۵۹	۰/۵۰۷۷۴	
تحصیلات	۰/۳۲۵	۰/۳۸۶	۰/۴۶۴۸۹	
رسانه‌ها	۰/۴۱۹	۰/۳۹۸	۰/۴۸۱۱۸	
نگرش به عملکرد پلیس	۰/۵۲۴	۰/۴۰۲	۰/۴۷۶۲۰	
بزه دیده‌گی	۰/۵۳۵	۰/۴۰۵	۰/۴۷۳۷۴	
اعتماد نهادی	۰/۵۴۷	۰/۴۰۸	۰/۴۷۴۶۴	
فضای بی دفاع شهری	۰/۵۸۹	۰/۴۱۴	۰/۴۷۱۳۲	

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که از بین متغیرهای مستقل، متغیر اعتماد عام وارد معادله رگرسیون نشد ولی بقیه‌ی متغیرها مؤثر بوده‌اند و در مجموع توانسته‌اند ۴۱ درصد واریانس احساس امنیت (متغیر وابسته) را تبیین کنند.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که میزان احساس امنیت زنان در شهر اصفهان در سطح نسبتاً پایینی (میانگین ۱۶ از ۵۰) قرار دارد. این نتایج با یافته‌های طاهری و همکاران (۱۳۹۱) که احساس امنیت جانی شهروندان اصفهان را ۲/۴۲ از ۵ به دست آوردند، همخوانی دارد ولی تا حدودی با یافته‌های محمدی و مرادی پادوک (۱۳۹۲) تفاوت دارند. آن‌ها در تحقیق خود میانگین احساس امنیت زنان منطقه‌ی ۵ اصفهان را ۳/۳۱ از ۵ ولی میانگین احساس امنیت زنان منطقه ۱۳ را ۲/۲۸ از ۵ به دست آوردند. یافته‌های تحقیق همچنین نشان دادند که اکثر پاسخگویان از نظر موقعیت اجتماعی و اقتصادی در حد متوسط قرار داشتند. این مسأله با یافته‌های تحقیقات دیگری که ساختار طبقاتی شهر اصفهان را مد نظر داشته‌اند مانند حقیقتیان و همکاران (۱۳۹۰)؛ شاهنوشی و رضایی (۱۳۸۸)؛ و یا امیری اسفرجانی (۱۳۸۶) نیز همخوانی دارد؛ یعنی اینکه بر خلاف دیدگاه رایج که اصفهانی‌ها را افراد پولدار و مرفهی قلمداد می‌کند، شهروندان اصفهانی عموماً در سطح متوسط و متوسط رو به پایین قرار دارند. یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر احساس امنیت در این تحقیق نوع دیدگاه شهروندان به پلیس و نوع عملکرد آن بود؛ چنین نتیجه‌ای در تحقیقات دیگر مانند عریضی و همکاران (۱۳۹۱)، مختاری و همکاران (۱۳۹۱)، شهادت خواجه عسکری و زنجانی زاده اعزازی (۱۳۸۷) هم دیده شده است. این مسأله همراه با نتیجه‌ی کلی بسیاری از تحقیقات مبنی بر سطح نسبتاً پایین احساس امنیت در کلان‌شهرها، مسؤلیت سنگینی را متوجه نیروی انتظامی می‌سازد که جا دارد نیروهای مربوطه عنایت ویژه‌ای نسبت به آن داشته باشند. تجربه‌ی بزه دیده‌گی در این تحقیق رابطه‌ی معناداری با احساس امنیت داشت؛ این مسأله با یافته‌های عریضی و همکاران (۱۳۹۱) در این زمینه ناهمخوان ولی با یافته‌های شهادت خواجه عسکری و زنجانی زاده اعزازی (۱۳۸۷) همخوان است. میزان استفاده از رسانه‌ها نیز از جمله متغیرهای مهم بود که با نتایج تحقیقات عریضی و همکاران (۱۳۹۱) و مختاری و همکاران (۱۳۹۱) و خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲) در

این زمینه همخوانی داشت؛ این مسأله همراه با موضوع نگرش شهروندان به وظیفه‌شناسی پلیس، این نکته را می‌رساند که در جامعه‌ی شهری معاصر، نوع بینش‌ها و تفسیرهای افراد، در مقایسه با خود واقعیت، تأثیرگذاری بسیار بیشتری بر زندگی آنها دارند.

Archive of SID

- آمار شهر اصفهان. (۱۳۹۱). فصل دوم: جمعیت. www.Esfahan.ir
- آزاد ارمکی، تقی، و مسعود عالمی نیسی. (۱۳۹۰). بررسی نقش فقدان انسجام کارکردی نهادهای جامعه در روند جرائم در سه دهه‌ی اخیر، **بررسی مسائل اجتماعی ایران**، سال دوم، شماره‌ی دوم، پاییز و زمستان.
- احمدی، حبیب، علی عربی، و بهزاد حکیمی نیا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه‌ی مصرف رسانه‌ای و ترس از جرم (مورد مطالعه: شهر کرج). **مطالعات جامعه‌شناختی شهری**، سال سوم، شماره هفتم، تابستان.
- احمدی، سیروس؛ و آرمان حیدری. (۱۳۹۳). بررسی تفاوت‌های جنسیتی در احساس ناامنی، **پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال سوم، شماره اول، بهار و تابستان.
- امیری اسفرجانی، زهرا. (۱۳۸۶). "تحلیل جامعه‌شناختی تأثیر دینداری بر سرمایه‌ی اجتماعی" **پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی**، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان.
- بهیان، شاپور، و آمنه فیروزآبادی. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر میزان احساس امنیت اجتماعی در شهرها (مطالعه‌ی موردی: شهر کرمان). **مطالعات جامعه‌شناختی شهری**، سال سوم، شماره‌ی ششم، بهار.
- پورافکاری، نصرالله. (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر میزان احساس امنیت در زنان شاغل در بخش خصوصی (مطالعه‌ی موردی: شهر اصفهان). **فصلنامه‌ی تخصصی علوم اجتماعی**، دانشگاه آزاد اسلامی-واحد شوشتر، سال پنجم، شماره‌ی ۱۴، پاییز.
- حقیقتیان، منصور، ابراهیم انصاری و نسرین عسگری. (۱۳۹۱). "تناسب اندام و رابطه‌ی آن با عوامل اجتماعی و روانی در بین زنان شهر اصفهان" **مجله‌ی علمی- پژوهشی مطالعات اجتماعی و روانشناختی زنان**، شماره‌ی ۳۳، زمستان.
- حقیقتیان، منصور، ابراهیم انصاری و زهرا ولی پور. (۱۳۹۰). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر سبک زندگی دانشجویان شهر اصفهان "فصلنامه‌ی ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات"، سال هفتم، شماره‌ی ۲۳، تابستان.
- خواجه نوری، بیژن؛ و مهدی کاوه. (۱۳۹۲). "مطالعه‌ی رابطه‌ی بین مصرف رسانه‌ای و احساس امنیت اجتماعی" **پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال دوم، شماره‌ی پیاپی ۶، شماره‌ی دوم، پاییز و زمستان.
- ربانی، رسول، محمد عباس زاده؛ بتول محمود مولایی کرمانی، و سید رضا اسلامی بناب. (۱۳۹۲). مطالعه‌ی جامعه‌شناختی تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر احساس ناامنی زنان با کاربرد ایموس گرافیک (مطالعه‌ی موردی: دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان). **پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال اول، شماره‌ی پیاپی ۵، شماره‌ی اول، بهار و تابستان.
- شاهنوشی، مجتبی و نرگس رضایی. (۱۳۸۸). "توزیع و ساختار طبقاتی شهر اصفهان و آثار اجتماعی آن" **جامعه‌شناسی کاربردی**، سال بیستم، شماره‌ی پیاپی ۳.۶، شماره‌ی ۴، زمستان صص ۵۶-۳۹.
- شهرداد خواجه عسگری، علی، و هما زنجانی زاده اعزازی. (۱۳۸۷). علت‌ها و پیامدهای ترس از جرم در بین زنان: مطالعه‌ی موردی استان هرمزگان، بندرعباس. **مجله‌ی مطالعات اجتماعی ایران**، دوره‌ی دوم، شماره‌ی ۱، پاییز.
- طاهری، زهرا، رسول ربانی، و مهدی ادیبی سده. (۱۳۹۱). رابطه نقش پلیس و احساس امنیت در شهر اصفهان در سال ۱۳۸۸، **پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال اول، شماره اول، بهار.
- عریضی، فروغ السادات، اصغر محمدی، و گلنسا ساسان. (۱۳۹۱). رابطه‌ی ویژگی‌های اجتماعی و فردی زنان بر احساس امنیت آنان در اماکن عمومی شهر بندرعباس، **مطالعات شهری**، سال دوم، شماره‌ی چهارم، پاییز.

- قائم مقامی، زهرا. (۱۳۹۰). "بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه‌ی اجتماعی زنان متأهل شهر اصفهان" پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد دهقان.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۴). پیامدهای مدرنیت، ترجمه‌ی محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.
- محسنی تیریزی، علیرضا، سهراب قهرمانی، و سجاد یاهک. (۱۳۹۰). فضاها‌ی بی‌دفاع شهری و خشونت (مطالعه‌ی موردی: فضاها‌ی بی‌دفاع شهر تهران). جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست و دوم، شماره‌ی پیاپی (۴۴)، شماره چهارم، زمستان.
- محمدی، جمال، و مریم مرادی پادوک. (۱۳۹۲). بررسی احساس امنیت زنان در مناطق مختلف شهری: نمونه‌ی موردی مناطق ۵ و ۱۳ اصفهان، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال سوم، شماره‌ی نهم، زمستان.
- مختاری، مریم، اسماعیل بلالی، اصغر میرفردی، و سیده معصومه حسینی اخگر. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره‌ی دوم، تابستان.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۰). سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سایت مرکز آمار www.amar.org.ir
- موحد، مجید، مریم حسینی و فرزانه کاووسی. (۱۳۹۰). مطالعه‌ی جامعه‌شناختی رابطه‌ی بین رسانه‌ها و هویت ملی دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های شهر اهواز، فصلنامه‌ی ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، سال هفتم، شماره‌ی ۲۳، تابستان.
- Buzan, Barry; Glen Weaver; Jaap de Widle. (1998). "Security: A New Framework for Analysis" from <http://www.drake.edu/artsci/polsci/porsonahwebpage/seaunly.html>.
- Coleman, James. (1988). "Social Capital in the Creation of Human Capital" American journal of Sociology, vo94, Supplement, pp. S95-S120.
- Coleman, James. (1990). Foundations of Social Theory. Boston: Harvard University Press
- Gerbner, George, et al. (1994), Cultivation Theory: Cultural Indicators Project. On line. <http://nimbus.temple.edu/ggerbner/cihtml>.
- Mcleod, Saul. (2014). "Maslow's Hierarchy of Needs" Retrieved from <http://www.simplypsychology.org/maslow.html>.
- Putnam, Robert. (2001). "Social Capital Measurement and Consequences", Isuma, v. 2, n. 1, pp. 1-15
- Ritzer, George. (2010). Sociological Theory. Eighth Edition. New York: Mac Graw Hill
- Ritzer, George and M. Michael Ryan. (2011). The Concise Encyclopedia of Sociology. West Sussex: Wiley-Blackwell publications
- Sibeon, Roger. (2004). Rethinking Social Theory. Thousand oaks, Calif: Wadsworth publication.
- Turner, Jonathan H. (2003). The Structure of Sociological Theory. Thousand oaks, Calif: Wadsworth publication.